

BEGRAVNINGSOMBUD PÅ KURS

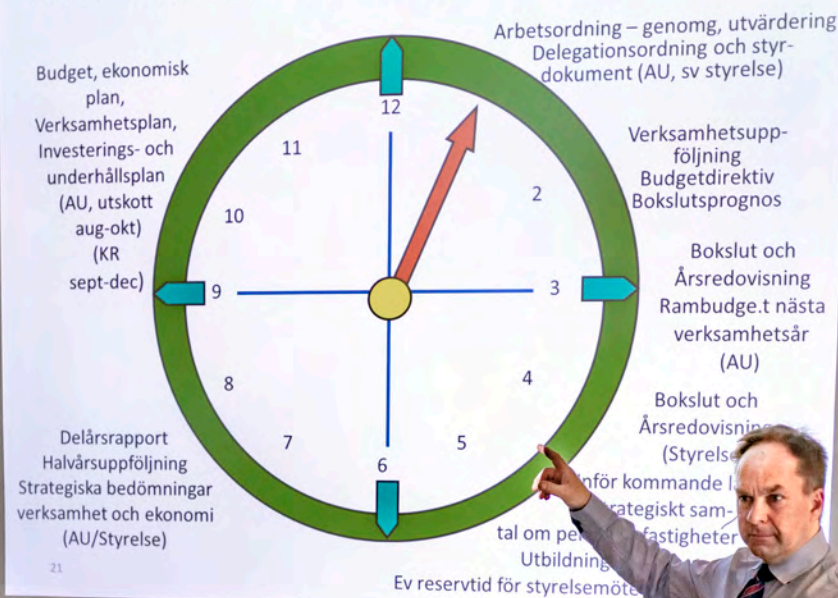
På väg mot full kontroll

Att granska huvudmannen är en minst sagt grannliga uppgift. Ekonomi, kultur, organisation är bara delar av allt det som ett begravningsombud ska nagelfara. Kyrkogården har besökt en utbildningsdag i Hässleholm.

TIO OMBUD PÅ KURS, från vänster: Bengt Nilsson (Svedala, Staffanstorps), Dan Hansson (Lund, Eslöv), Bertil Olsson (Alvesta), Bo Wendt (Båstad-Östra Karup), Bengt Persson (Malmö), Henrik Kvinnberg (länsstyrelsen Skåne), Erling Emfors (Glimåkra-Hjärsås), Yvonne Jandrëus (Skurup), Ida Persson (länsstyrelsen Skåne), Peter Isacson (Kristianstad), Maria Owiredu (Osby), Urban Berglund (Bjuv) samt dagens värdar Staffan Yngvesson och Ronny Holm (SKKF).

FOTO: JOHAN LINDSTÉN

Staffan Yngvesson, civilekonom, betonar vikten av att följa utvecklingen över året.

FOTO SAMTLIGA: JOHAN LINDSTÉN

–Vad är rimligt? Det gäller att kunna se vad som är rimligt. Det är en del av granskningen – att kunna se om en upphandling, investering eller en faktura är rimlig.

Det säger Staffan Yngvesson. Han är civilekonomen som på uppdrag av SKKF utbildar begravningsombud om huvudmannans ansvar, informationsplikt och särredovisning.

Tillsammans med SKKF:s organisationschef Ronny Holm håller han i denna obligatoriska utbildningsdag för begravningsombud där tio frågvisa från södra Sverige har samlats på ett konferenscenter invid järnvägsstationen i Hässleholm.

Erfarenheterna är olika; några är helt nya medan andra har allt från en till flera församlingar inom Svenska kyrkan att granska utifrån begravningslag och -förordning.

FRÅGORNA OCH diskussionerna om uppdraget att vara begravningsombud är många och stundtals långa. Därför är det bra att Ida Persson och Henrik Kvennberg från länsstyrelsen i Skåne – en av de sju som har ett speciellt ansvar för ombuden – är på plats för att råta ut frågetecken. De har som en del av sin tjänstemannasyssla att hitta, kommunicera och administrera begravningsombuden inom sitt område: Skånes, Blekinges och Kronobergs län.

En inte oviktig fråga i sammanhanget, och som möjligen kan vara en bidragande orsak till att det är svårt att rekrytera begravningsombud, handlar om ekonomi; ersättningen för det ansvar och det arbete som ombuden lägger ned för att leva upp till lagens bokstav och vad länsstyrelserna, och

i förlängningen skattebetalarna, förväntar sig, har legat still i en rad år. Det ses helt enkelt inte med blida ögon hos ombuden när skillnaden mellan arbetet och betalningen för det är i otakt, och länsstyrelsen menar att det skulle underlätta om ersättningen stämde bättre överens med ansvar och arbetsinsats.

En annan fråga som engagerar är vad det egentligen innebär när lagen talar om att ombuden ska kunna utbilda sig för uppdraget på huvudmannens bekostnad.

Någon sa:
–Utöver den här obligatoriska dagen säger min huvudman nej till att exempelvis vara med på SKKF:s rikskonferens i maj som en del av utbildningen.

Någon annan säger:
–Min huvudman säger okej till de utbildningar som jag föreslår så länge de hänger ihop med uppdraget.

Ida Persson från länsstyrelsen svarar de båda.

–Vi lägger oss inte i de delar som går utöver den obligatoriska utbildningen, så säger din huvudman okej är det deras sak. Det kan dock vara svårt att propa på mer än en utbildning per år.

IDA PERSSON HAR arbetat med begravningsombuden och tillsynen av dem på länsstyrelsen Skåne i Kristianstad i tre år.

–För att kunna rekrytera nya ombud är vi beroende av att de har bra kunskaper om hur man granskar bland annat ekonomi. Därför har vi ofta kontakt med kommunerna för att den vägen få förslag på personer. Och hos oss är det vanligt att vi den

”Ligg hela tiden i framkant och se till att ha tillgång till samma handlingar som huvudmannen har.”

Staffan Yngvesson om ett bra förhållningssätt för begravningsombud.

Lunch och fikastunder blir viktiga tillfällen att stämna av under.

vägen hittar rätt personer, säger hon.

Just nu är alla platser besatta, mycket tack vare att flera ombud har kunnat åta sig fler huvudmän än som var tänkt från början. Bara tre ombud är helt nya medan resten sitter kvar sedan kortare eller längre tid tillbaka.

–Vid sidan av ekonomin ser vi naturligtvis även på andra meriter som krävs i uppdraget, som kultur och kunskap om andra samfund, men ekonomin är ändå det viktigaste.

Vad skulle underlätta rekryteringen?

–Det krävs en översyn av ersättningsnivåerna. Ombuden vill givetvis ha betalt för det arbete de lägger ner och där tappar vi nog flera intresseanmälningar från kompetenta kandidater, säger Ida Persson.

Gruppen som samlats i Hässleholm har olika erfarenheter av att vara ombud, men gemensamt för dem är ett samhällsintresse och -engagemang. Flera har en politisk bakgrund och har redan varit ombud en tid, medan andra just har inlett sin fyraårsperiod. Det ger en bra diskussion vid borden där tips och erfarenheter byts.

DATUM ÄR VIKTIGA för ombuden, så Staffan Yngvesson presenterar en årsklocka där de viktigaste händelserna över året finns inritade. Allt från det mer organisatoriska året hos huvudmannen, med möten, budgetar och uppföljningar, till ombudets egna förpliktelser med granskningar av huvudmannen och rapporter till länsstyrelsen och Kammarkollegiet.

–Ligg hela tiden i framkant och se till att ha tillgång till samma handlingar som huvudmannen har, säger han.

Men allt rör inte pengar, redovis-

Ronny Holm trollband med historiska fakta från kyrkogårdarna.

Ansvariga länsstyrelser

- **Dalarna:** Gävleborg, Dalarna, Örebro och Värmland.
- **Norrbottnen:** Norrbotten och Västerbotten.
- **Skåne:** Skåne, Blekinge och Kronoberg.
- **Stockholm:** Stockholm, Uppsala, Södermanland, Västmanland och Gotland.
- **Västernorrland:** Jämtland och Västernorrland.
- **Västra Götaland:** Västra Götaland och Halland.
- **Östergötland:** Östergötland, Jönköping och Kalmar.

ning och rapporter. En lite mer lustfylld sida av uppdraget för ombuden är att få vara med och arbeta med kultur- och bevarandeplanerna. Även om lagar styr även detta arbete finns det ett större utrymme för personliga avvägningar.

–Alla gravvårdar som restes före 1850 ska sparas, men efter det handlar det mer om bedömningar, säger Ronny Holm, och visar bild på bild med både roliga och rörande sentenser på gravstenar från lite varstans i landet.

MEST KÄND AV DEM är förmodligen Piratens på Ravlunda kyrkogård i Kiviks församling på Österlen i Skåne, men det finns andra med bland annat en stilla vädjan om att få vila i frid.

–En sak som har ett stort värde när ni ser över vilka gravvårdar som ska vara kvar, vad som ska till lapidariat och vad som kan plockas bort helt är de titlar som många valde att ha med vid sina ofta lite vanliga namn: ackuschörskan, vassröraren, spelstyraren, gratialisten, klamparen och –i Karl-skoga – bilägaren.

–Dessutom: kom ihåg att det finns vackert hantverk i de äldre stenarna och järnstaket. Det berättar om både dem som vilar där och den tid då

Lagar och förordningar

- **Via riksdagens** webbplats www.riksdagen.se finns de lagar och förordningar att läsa som reglerar begravningsombudens arbete.
- **Begravningslag** (1990:1144) samt lag (1999:306) och (2016:650) om ändring i begravningslagen.
- **Begravningsförordning** (1990:1147).
- **Förordning** (2012:358) om behörig länsstyrelse i begravningsärenden.
- **På Kammarkollegiets** webbplats finns information om ombuden: www.kammarkollegiet.se.
- **Kulturmiljölagen** (1988:950), 4 kap, skyddar kyrkliga kulturmiljöer.

de restes. Och tjänsteflickan är lika viktig som grosshandlaren på en begravningsplats.

Vad flera av ombuden, liksom länsstyrelsens representanter, efterlyser i samtal med Kyrkogårdens utsände är en samlad webbplats med de lagar och dokument som styr verksamheten, mallar för de rapporter som ska skrivas samt goda råd kring hur arbetet ska skötas. Någon sådan webbplats finns inte i dag.

INNAN DAGEN ÄR över ger Staffan Yngvesson alla några goda råd på vägen:

–När du är ny som ombud, ta en tidig kontakt med både kyrkoherden och huvudmannens förvaltning. Berätta att du finns, hur man når dig och att du vill ha ett nära och bra samarbete med huvudmannen. Se också till att du hela tiden får och har tillgång till de handlingar som du behöver för ditt uppdrag, säger han, och fortsätter:

–Och gentemot dem du företräder, presentera dig för begravningsbyråerna på orten, de olika samfundet vid sidan av Svenska kyrkan och se till att dina kontaktuppgifter och en kort beskrivning av vad du gör finns på både huvudmannens och kommunens webbplats. **JOHAN LINDSTÉN**

Maria Owiredu, Osby kommun. Ledamot av kommunstyrelse och -fullmäktige (KD).

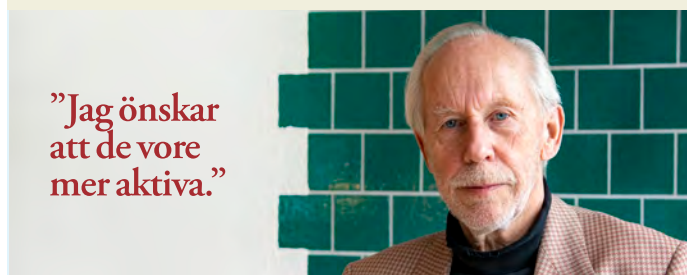
–Vi hade frågan uppe i kommunstyrelsen. Eftersom det inte fanns några andra förslag så föreslog jag mig själv till att bli ombud för kommunens två församlingar.

–Min man har en annan kulturell bakgrund och vi har pratat en hel del om det här med begravnings. Jag tycker att det är ganska intressant när man inser att det finns så många olika sätt att begrava människor på.

–Jag börjar nu och just nu handlar det om att förstå vad uppdraget innebär mer praktiskt och jag har träffat kamraterna för de båda områdena för att få en bild av vilka frågor som är aktuella och hur det ser ut. Naturligtvis har jag fullt förtroende för dem jag ska arbeta tillsammans med, men jag ska granska det, och det kan väl vara lite utmanande.

–En viktig fråga för min del är att sprida kunskapen om att ombudet alls finns – jag tror inte att det är så känt bland invånarna.

–Från dagen tar jag med mig att jag ska läsa på lagarna ännu mer och vad de i praktiken innebär, så att jag kan svara när någon frågar. Jag tar också med mig att se till att all nödvändig information finns på webben och att jag ska kontakta begravningsbyråerna.

”Jag önskar att de vore mer aktiva.”

Bertil Olsson. Tidigare bland annat kommunalråd (S) och kyrkopolitiker.

–Det är inte lätt att hitta begravningsombud. Jag fick ta det här eftersom ombudet före mig dog, så vi hade ett helt år då det inte fungerade. Då vi inte hittade något nytt ombud åtog jag mig det själv 2017.

–Jag har fyra församlingar, och jag upplever att det kan vara lite svårt med att få till det i relationen mellan ombudet och huvudmannen när det gäller det administrativa och hur de ska hantera mig. Jag önskar att de vore mer aktiva än de har varit så att jag inte ska behöva driva dem framför mig. Men i dag har jag sett att jag kan ställa krav på huvudmannen att vara just mer aktiv i samarbetet med ombudet.

–En av de delar som jag upplever som svårast är ekonomin. Man måste kunna en hel del för att bland annat kunna värdera huvudmannens kostnadsfördelning mellan församlings- och begravningsverksamheterna rätt.

JOHAN LINDSTÉN